

महाराष्ट्र राज्य मंडळ माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय, पुणे

अर्थशास्त्र विभाग

विषय: अर्थशास्त्र

इयत्ता :- बारावी

शाखा: कला आणि वाणिज्य

अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रम

अ. क्र.	प्रकरण	गुण
1	सूक्ष्म व स्थूल अर्थशास्त्र परिचय	07
2	उपयोगिता विश्लेषण	07
3	अ) मागणी विश्लेषण	08
	ब) मागणीची लवचिकता	08
4	पुरवठा विश्लेषण	07
5	बाजाराचे प्रकार	07
6	निर्देशांक	08
7	राष्ट्रीय उत्पन्न	08
8	भारतात सार्वजनिक वित्तव्यवहार	08
9	भारतातील नाणेबाजार व भांडवल बाजार	08
10.	भारताचा विदेशी व्यापार	04

अभ्यासक्रम

अ. क्र.	प्रकरणाचे नाव	व्याप्ती
1	सूक्ष्म व स्थूल अर्थशास्त्र परिचय	• परिचय • सूक्ष्म अर्थशास्त्राचा अर्थ • सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याख्या- a) उत्पादनाच्या किंमतीचा सिद्धांत b) किंमतीचा सिद्धांत c) आर्थिक कल्याणाचा सिद्धांत • सूक्ष्म अर्थशास्त्राची वैशिष्ट्ये • सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्त्व • स्थूल अर्थशास्त्राचा अर्थ • व्याख्या व्याप्ती व • वैशिष्ट्ये • महत्त्व •
2	उपयोगिता विश्लेषण	• परिचय • वैशिष्ट्ये • उपयोगितेचे प्रकार • संकल्पना • एकूण उपयोगिता आणि सीमांत उपयोगिता यांच्यातील संबंध • घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम
3	मागणी विश्लेषण	• परिचय • मागणीचा अर्थ • मागणीची व्याख्या • मागणी पत्रक • वैयक्तिक मागणी वेळापत्रक • वैयक्तिक मागणी वक्र • बाजारातील मागणीचे पत्रक • बाजार मागणी वक्र • मागणीचे निर्धारक घटक
	मागणीची लवचिकता	• परिचय • मागणीच्या लवचिकतेच्या संकल्पना • मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार • किंमत लवचिकता प्रकार • किंमत लवचिकता मोजण्याच्या पद्धती

		• मागणी • मागणीच्या लवचिकतेवर परिणाम करणारे घटक • मागणीच्या लवचिकतेचे महत्त्व
4	पुरवठा विश्लेषण	• परिचय • पुरवठा संकल्पना: पुरवठा नियम • खर्च व प्राप्ती संकल्पना:
5	बाजाराचे प्रकार	• परिचय • बाजाराची व्याख्या • बाजाराचे वर्गीकरण I) जागेच्या आधारावर II) वेळेच्या आधारावर III) स्पर्धेच्या आधारावर a) एकाधिकार b) अल्पाधिकार c) मक्तेदारी स्पर्धा
6	निर्देशांक	• निर्देशांक व्याख्या • वैशिष्ट्ये • प्रकार • अर्थशास्त्रातील निर्देशांक महत्त्व व पद्धत • निर्देशांक मर्यादा
7	राष्ट्रीय उत्पन्न	• परिचय • अर्थ • राष्ट्रीय उत्पन्नाची व्याख्या • राष्ट्रीय उत्पन्नाची वैशिष्ट्ये • राष्ट्रीय उत्पन्नाचा प्रवाह • राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या विविध संकल्पना • राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मोजमापाच्या पद्धती 1) उत्पादन पद्धती 2) उत्पन्न पद्धत 3) खर्चाची पद्धत • राष्ट्रीय उत्पन्न मोजमाप करण्यात अडचणी • राष्ट्रीय उत्पन्नाचे महत्त्व

8	भारतातील सार्वजनिक वित्त व्यवहार	• परिचय • सार्वजनिक वित्ताचा अर्थ आणि स्वरूप: • व्याख्या: • सार्वजनिक वित्त आणि खाजगी वित्त मधील फरक 1) सार्वजनिक खर्च 2) सार्वजनिक महसूल • करांचे प्रकार • अर्थसंकल्पाचे प्रकार • अर्थसंकल्पाचे महत्त्व •
9	भारतातील नाणे बाजार आणि भांडवल बाजार	• परिचय • अर्थ अ) भारतातील नाणे बाजार ब) भारतातील भांडवली बाजार • सुधारणा भारतातील
10	भारतातील विदेशी व्यापार	• परिचय • अर्थ • प्रकार • विदेशी व्यापाराची भूमिका • भारताच्या विदेशी व्यापाराची रचना आणि दिशा • व्यापाराचा समतोल